

Demografiniai pokyčiai atsispindi ne tik šalies gyventojų amžiaus statistikoje. Mažėja natūralus gyventojų prieaugis – amžėja šalies darbo rinka. 44 – toks Lietuvos gyventojų medianinis amžius buvo šių metų pradžioje, o trylikoje savivaldybių jau pasiekė ar perkopė 50 metų ribą. Tai rodo Oficialiosios statistikos portalo duomenys.

Jauniausios savivaldybės – Klaipėdos rajono (39), Kauno rajono (39) ir Vilniaus miesto (40). Vyriausios – Visagino (53), Ignalinos (52), Birštono (51), Kupiškio (51), Rokiškio (51), Anykščių (51), Zarasų (51), Varėnos (50), Skuodo (50), Biržų (50), Akmenės (50), Joniškio (50), Kelmės (50).

Mažiausiai – tik vieneriais per 15 metų – paseno Vilniaus miesto, Kauno rajono ir Klaipėdos rajono savivaldybės. Daugiausiai – net trylika metų – Visaginas, po dešimt – Joniškis, Alytus, Pagėgiai, devyneriais – Skuodas, Akmenė, Kelmė, Pakruojis, Šilutė ir Šilalė.

Pastaraisiais metais darbingo amžiaus gyventojų skaičius ūgtelėjo. Dabar Lietuvoje yra 58,1 tūkst. daugiau darbingo amžiaus gyventojų nei 2019 m. Visgi jaunimo skaičius ir jo dalis traukiasi, o vyresnių didėja. Beveik trečdalis darbingo amžiaus žmonių iš 1,8 mln. yra vyresni nei 50 metų (597,4 tūkst. arba 32,9 proc.).

Tarp „vyriausių“ sektorių – švietimas, kur vidutinis dirbančiųjų amžius siekia 50,5 metų, žemės ūkis ir miškininkystė – 49 m., nekilnojamojo turto operacijos – 48,4 m., žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas – 47,7 m., viešasis valdymas – 45 m. „Jauniausi“ – informacija ir ryšiai – 35,9 m., apgyvendinimo ir maitinimo paslaugos – 37,3 m., finansinės ir draudimo – 39,1 m., profesinės, mokslinės ir techninės veiklos – 39,9 m.

Per penkiolika metų atjaunėjo informacijos ir ryšių sektorius, kur vidutinis dirbančiųjų amžius sumažėjo 1,4 m. Mažiausiai paseno apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų – 0,3 m. Švietimo sektoriuje šis rodiklis padidėjo 4,6 metais, viešojo valdymo – 4,1 m., žemės ūkio – 3,6 m., pramonės – 2,6 m., žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo – 2,3 m., o statybų – 2 m.

Dirbančių darbuotojų vidutinis amžius dabar – 44,3 metai. Per 15 metų jis padidėjo 2,5 m. Palyginti su 2010 m., labiausiai vidutinis dirbančiųjų amžius didėjo nekilnojamojo turto operacijų sektoriuje – 5,8 m. (nuo 42,6 m. iki 48,4 m.), prekybos ir variklinių transporto priemonių remonto srityje – 4,7 m. (nuo 38,4 m. iki 43,1 m.), švietimo – 4,6 m. (nuo 45,9 m. iki 50,5 m.), viešojo valdymo – 4,1 m. (nuo 45,9 m. iki 50,5 m.).

„Gyventojų amžėjimas tiesiogiai siejasi su ryškėjančiomis tendencijomis darbo rinkoje – senstant darbingo amžiaus populiacijai, vyresnė darosi ir darbo jėga. Prieš penkiolika metų vyresni nei 50 metų sudarė ketvirtadalį darbo ieškančių asmenų, o dabar jau perkopė trečdalių ribą. Mūsų klientų amžiaus vidurkis yra 43 m., o tai – trejais metais daugiau nei 2010 m., – pabrėžė Užimtumo tarnybos direktoriaus pavaduotoja Giedrė Sinkevičė. – Kodėl mums tai svarbu? Klientų amžiaus pasikeitimai turi įtakos jų aptarnavimui ir integracijai – ilgėja grįžimo į darbo rinką trukmė, daugiau prireikia priemonių ir pastangų, kad jie neiškristų iš užimtumo, rinktųsi perkvalifikavimą.“

Užimtumo tarnyboje registruota apie 60 tūkst. vyresnių nei 50 metų asmenų. Jų vidutinė nedarbo trukmė šiais metais – 303 dienos. Didžiausia – 410 dienų – buvo 2021 m., mažiausia 2023 m. – 286. Klientų vidutinė nedarbo trukmė 2024 m. – 226 dienos. Didžiausia siekė 310 dienų 2021m., mažiausia buvo pernai – 217.

G. Sinkevičės teigimu, daugiau nei pusė vyresnio amžiaus klientų į darbo rinką sugrįžta laikinai arba jiems taikomos remiamojo įdarbinimo priemonės, taip pat dažniau įsidarbina pagal terminuoto darbo sutartis, renkasi savarankišką veiklą pagal verslo liudijimus iki 6 mėn., o neterminuotai įdarbinama tik 38,6 proc. tokio amžiaus klientų.

Užimtumo tarnyboje 15,9 tūkst. vyresnių nei 50 metų asmenų nurodė, kad pageidauja nekvalifikuoto darbo, 9,7 tūkst. – kvalifikuoto darbininko ar operatoriaus, 7,5 tūkst. – specialisto ar įstaigų tarnautojo (iš jų – 700 tikisi įsidarbinti inžinerijos specialistais), 5,4 tūkst. tikisi įsidarbinti aptarnavimo sektoriuje, 1,3 tūkst. ieško vadovo darbo, 1,2 tūkst. nurodė tikslą įgyti ar pakeisti turimą kvalifikaciją ar kompetenciją, 5,3 tūkst. – pradėti dirbti savarankiškai.

Daugiausiai nekvalifikuoto darbo ieško vyriausi klientai – 60+ (42,4 proc.) ir jauniausi – 16-19 m. (52,5 proc.). Toks darbas aktualus ir 55-59 m. amžiaus asmenims (40,6 proc.), 50-54 m. – 37 proc., 45-49 m. – 33,8 proc.

Kvalifikuoti vyresnio amžiaus darbuotojai neretai suabejoja savo konkurencingumo galimybėmis sparčiai besikeičiančioje darbo rinkoje, bet tobulėti irgi neskuba. Šiais metais Užimtumo tarnybos užsakymu „Vilmorus“ atliktas tyrimas parodė, kad su amžiumi mažėja noras mokytis ir įgyti naujų kompetencijų. Per pastaruosius penkerius metus mažiausiai to norėjo 60-64 metų amžiaus asmenys: mokėsi tik 21 proc., 50-59 metų amžiaus grupėje – 28,7 proc. Daugiausiai besimokančių buvo jaunimo iki 29 metų grupėje (41 proc.).

Visgi pamažu stebimi teigiami pokyčiai vyresnių Užimtumo tarnybos klientų pasirinkimuose. Dvigubai daugiau 50+ asmenų šiais metais pradėjo dalyvauti paramos mokymuisi priemonėse, palyginti su 2023 metų aštuonių mėnesių statistika. Vyresni asmenys sudaro 16 proc. visų mokymo programų dalyvių.

Profesinį mokymą rinkosi 1063 asmenys – 400 daugiau nei pernai. Du kartus daugiau yra pasirinkusių ir aukštą pridėtinę vertę kuriančių kvalifikacijų ir kompetencijų įgijimo priemonę – 304 vyresni nei 50+, iš jų – 60 proc. kvalifikaciją kėlė užimti (dirbantys) klientai. Stebint mažėjančią įsidarbinimo trukmę ir didėjančią susidomėjimą mokymo programomis, to kol kas negalima pasakyti apie vyresnių verslumą. Paramos verslui kurti atrankose iš 1200 norinčių steigti savo verslą dalyvavo tik 66 vyresni nei 50 metų asmenys, kurie sudarė 9,2 proc.

